Skatteutskottets betänkande

1981/82:29

om vissa anslag för budgetåret 1982/83 inom budgetdepartementets verksamhetsområde (prop. 1981/82:100 bil. 11)

ÅTTONDE HUVUDTITELN

Budgetdepartementet

1. **Skatte- och kontrollväsen. Allmänt.** I proposition 1981/82:100 bilaga 11 budgetdepartementet (s. 76-77) hemställs att riksdagen skall godkänna vissa riktlinjer i fråga om terminalåtkomst för kronofogdemyndigheterna till vissa uppgifter i det centrala skatteregistret. Denna del av propositionen kommer utskottet att behandla senare i vår i samband med en proposition som kommer att läggas fram i mitten av mars angående detaljutformning av förslaget.

Vidare redogörs i propositionen för den uppföljning som pågår i fråga om den s. k. RS-reformen beträffande taxeringsarbetet i första instans (s. 79-80). Under år 1981 har riksskatteverket (RSV) bildat en särskild projektgrupp (ÖTF-projektet) för en översyn. Gruppen har i första hand inriktat sitt arbete på ändringar som är möjliga att genomföra till 1982 års taxering men kommer dessutom att genomföra en fördjupad probleminventering och analys och utifrån denna utveckla förslag till framtida förändringar. Budgetministern betonar att han finner den inledda översynen av RS-reformen mycket angelägen.

Slutligen redogörs för utformningen av ett nytt ADB-system för länsstyrelsernas mervärdeskatteenheter, som regeringen avser att införa etappvis under perioden 1983–1986.

Genom propositionen har regeringen berett riksdagen tillfälle att ta del av vad budgetministern anfört angående de sistnämnda två frågorna.

I detta sammanhang behandlar utskottet följande motioner:

1981/82:1695 av Rune Rydén m. fl. (m)

I motionen hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att en expertgrupp tillsätts med uppgift att granska ADB-systemet för folkbokföring och beskattning,

2. att riksdagen hos regeringen begär att frågor rörande riksskatteverkets ledning och inre organisation skall bli föremål för särskild prövning.

1981/82:2030 av Gösta Bohman m. fl. (m)

I motionen hemställs – med hänvisning till motion 2018 avsnittet Datorerna i samhället – att riksdagen hos regeringen begär en översyn av RS-systemet inom skatteadministrationen.

Utskottet

Med RS-projektet avses den reform av skatteadministrationen och rationalisering av taxeringsarbetet i första instans som genomfördes under senare delen av 1970-talet och som RSV är den främst ansvariga centrala myndigheten för. RS-projektet har bl. a. inneburit att ett nytt ADB-system för skatte- och folkbokföringsmyndigheterna har tagits i bruk.

Som skäl för yrkandena i motion 1695 anförs att svårigheterna med ADB-systemet har fått sådan omfattning att man kan tala om ett misslyckande. Detta beror enligt motionärerna på felaktig utformning, underskattning av resursbehov och tidsåtgång samt ett oskickligt genomförande från de inblandade myndigheternas sida. Vidare sägs att det föreligger en djup och utbredd misstro mot det sätt på vilket RS-projektet skötts samt mot RSV:s ledning. En utvärdering av RS-projektet bör därför inte ske i RSV:s egen regi. I motion 2018, som innehåller motiveringen för yrkandet i motion 2030, framhålls att RS-projektet i viktiga hänseenden visat sig inte kunna uppfylla de löften och förväntningar som ursprungligen angavs.

Utskottet behandlade under våren 1981 motioner med liknande krav på en utvärdering av RS-projektet och det i samband därmed utbyggda ADB-systemet för folkbokföring och beskattning. I sitt betänkande SkU 1980/81:30 uttalade utskottet bl. a. att det knappast var meningsfullt att börja en sådan utvärdering under projektets slutfas utan att den i stället lämpligen borde ske när man kunde överblicka resultatet av 1982 års taxering.

Av den nyss lämnade redogörelsen för ÖTF-projektet framgår att RSV redan påbörjat en översyn av reformen.

Dessutom bör nämnas att datadelegationen under hösten 1981 verkställde en genomgång och utfrågning om RS-systemet, varvid tjänstemän från skatteförvaltningen ute i landet och företrädare från RSV medverkade. En redovisning av detta arbete har nyligen överlämnats till regeringen (Ds B 1981:21), och ärendet bereds f. n. i budgetdepartementet.

Delegationen har sammanfattningsvis anfört att det samlade materialet kan ge ett negativt intryck av RS-systemet och dess genomförande men att åtskilligt dock har fungerat väl tack vare stor lojalitet och ambition hos hela skatteförvaltningen att på bästa sätt fullgöra vad statsmakterna beslutat. Delegationen har bl. a. föreslagit att regeringen i god tid tar initiativ till att påbörja förberedelsearbetet med den driftorganisation och systemstruktur som kan bli aktuell mot slutet av 1980-talet. En uppföljning och utvärdering bör enligt delegationen göras samordnat för hela RS-systemet.

Av det anförda framgår att taxeringsarbetet i första instans, däri inbegripet

frågor som hör samman med RS-systemet, f. n. följs upp av RSV. Vidare har regeringen genom datadelegationens redovisning försetts med visst underlag för sitt agerande i fortsättningen. Innan resultatet av den fortsatta beredningen inom budgetdepartementet föreligger anser utskottet att några åtgärder från riksdagens sida inte är erforderliga. Utskottet anser inte heller att det finns skäl att i detta sammanhang påkalla utredning om RSV:s ledning och inre organisation. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1695 och 2030.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. beträffande uppföljning av RS-reformen med avslag på motionerna 1981/82:1695 och 1981/82:2030 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
2. förklarar sig inte ha något att erinra mot vad regeringen anfört om ADB-system för länsstyrelsernas mervärdeskatteenheter.

2. **Riksskatteverket.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 1 (s. 86-91) och hemställer

att riksdagen till *Riksskatteverket* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 228 115 000 kr.

3. **Stämpelomkostnader.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 2 (s. 91-92) och hemställer

att riksdagen till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 804 000 kr.

4. **Kostnader för årlig taxering m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 3 (s. 92-93) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 117 000 000 kr.

5. **Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m.** Regeringen föreslår under punkten C 4 (s. 93-94) att riksdagen till Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 31 900 000 kr.

I detta sammanhang behandlar utskottet följande motion:

1981/82:1209 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att slopa avgiftsfriheten vid inbetalning av skatt fr. o. m. den 1 juli 1982.

Utskottet

I motionen görs gällande att ett slopande av avgiftsfriheten för den som betalar in skatt inte skulle innebära någon ökad kostnad för det övervägande antalet inkomsttagare och att kostnaden skulle bli obetydlig för dem som

drabbas. Vidare sägs att postgirot och bankerna skulle göra vissa administrationsvinster. Reformen beräknas enligt motionärerna innebära besparingar på ca 30 milj. kr.

I en sammanställning av postverket över kalkylerade kostnader för bestyret med skatteuppbörden m. m. för kalenderåret 1982 har de sammanlagda kostnaderna för verksamheten beräknats till ca 28,4 milj. kr. Härav utgör de beräknade kostnaderna för postbefordran av frankeringsfria försändelser ca 10,2 milj. kr. Som jämförelse kan nämnas att den största posten, utbetalning av överskjutande preliminär skatt genom återbetalningskort, har kostnadsberäknats till ca 14,1 milj. kr.

Riksdagen avslog i höstas på skatteutskottets förslag en motion i vilken hade ställts ett yrkande liknande det som den förevarande motionen innehåller (SkU 1981/82:20). Den ståndpunkt som utskottet då intog framstår nu som än mer befogad med hänsyn till vad som inhämtats om fördelningen av de beräknade kostnaderna för postverket för bestyret med skatteuppbörden m. m. Utskottet vidhåller således sitt tidigare ställningstagande i denna fråga och avstyrker bifall till motion 1209.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motion 1981/82:1209,
2. till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 31 900 000 kr.,

6. **Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 5 (s. 145) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 170 000 kr.

7. **Bidrag till vissa handikappade ägare av motorfordon.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 6 (s. 146) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa handikappade ägare av motorfordon* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 10 500 000 kr.

8. **Bidrag till vissa investeringar.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 7 (s. 146-147) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa investeringar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

9. **Exportkreditbidrag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 8 (s. 147-148) och hemställer

att riksdagen till *Exportkreditbidrag* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Stockholm den 16 februari 1982

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Wilhelm Gustafsson (fp), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s)*, Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s) och Jens Eriksson (m)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Jens Eriksson (alla m),

1. Skatte- och kontrollväsen. Allmänt (punkt 1)

Reservanterna har

dels anfört följande:

När riksdagen vid 1975 års riksmöte beslutade om riktlinjer för en ändrad skatteadministration och taxering i första instans och ett nytt system för automatisk databehandling inom folkbokförings- och beskattningsområdet – den s. k. RS-reformen – knöts stora förhoppningar till de många fördelar som reformen gav löfte om. Systemet skulle leda till effektivitetsvinster inom främst taxerings- och uppbördsfunktionerna och medföra inte obetydliga rationaliseringsvinster i skatteadministrationen. Målsättningarna var bl. a. angelägna förbättringar av skatteadministrationen i första instans, minskat uppgiftslämnande för allmänheten, arbetsgivare och myndigheter samt en förbättrad skattekontroll.

Tyvärr har det visat sig att RS-projektet i viktiga hänseenden inte har kunnat infria dessa löften och förväntningar. Kritik mot och synpunkter på RS-systemet har därför uttalats från olika håll och i skilda sammanhang: i riksdagen, från många myndigheter, från berörda fackliga organisationer och i pressen. Kritiken har avsett såväl själva reformen och dess genomförande som systemet i drift.

Som exempel på sådana kritiska synpunkter kan nämnas att rationaliseringsvinsterna av datoriseringen har överskattats kraftigt, att arbetsperiodens längd har felbedömts, att organisationen har varit underbemannad från

början, att det uppställda målet avseende koncentration på mer komplicerade skatteobjekt inte har kunnat uppfyllas, etc.

Denna kritik kan inte utan vidare avfärdas. Detta gjorde inte heller skatteutskottet förra året, vilket framgår av utskottets betänkande 1980/81:30. Utskottet tog emellertid fasta på att regeringen hade uttalat att en utvärdering skulle äga rum när projektet helt hade genomförts. Utskottet fann att en sådan utvärdering lämpligen borde ske när man kunde överblicka resultatet av 1982 års taxering.

Under året som gått har riksskatteverket igångsatt det s. k. ÖTF-projektet, som innebär bl. a. en uppföljning av RS-reformen. Vidare har datadelegationen verkställt en genomgång och utfrågning angående RS-systemet. Dessa initiativ är enligt vår mening värdefulla men inte tillräckliga. Vi anser att en översyn av RS-systemet bör komma till stånd så snart tillräcklig erfarenhet av systemet vunnits. En utvärdering bör ske med tanke på att vinna erfarenhet för framtiden.

I enlighet med det anförda tillstyrker vi motion 2030.

dels ansett att utskottet under punkt 1 mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2030 och med avslag på motion 1981/82:1695 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om översyn av RS-reformen.

2. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m. (punkt 5)

Reservanterna har

dels anfört följande:

I det nuvarande ekonomiska läget är det väsentligt att ta till vara alla möjligheter att minska statens utgifter. Enligt vår mening bör därför, på de grunder som anförts i motion 1209, avgiftsfriheten vid inbetalning av skatt slopas från den 1 juli 1982 varigenom uppskattningsvis 10,2 milj. kr. kan inbesparas.

dels ansett att utskottet bort hemställa

1. att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1209 beslutar att avgiftsfriheten vid inbetalning av skatt skall slopas fr. o. m. den 1 juli 1982,
2. att riksdagen till följd härav antar följande

Förslag till
Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs att 52 § uppbördslagen (1953:272) skall ha nedan angivna lydelse.

Gällande lydelse	*Reservanternas förslag*
	52 §
Skatt, som	är bosatt.
Sådan preliminär	enligt skattsedel.
Insättning enligt	avtal därom.
Om arbetsgivare	(centrala skattekontot).
Betalas skatt	i systemet.
Inbetalning av skatt sker kostnadsfritt.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

3. att riksdagen – under förutsättning av bifall till yrkandena 1 och 2 ovan – med anledning av regeringens förslag och motion 1981/82:1209 till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 21 700 000 kr.

GOTAB 70583 Stockholm 1982